СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 142. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 19-го червня 1940. No. 142. Jersey City, N. J., Wednesday, June 19, 1940 VOL. XLVIII.

ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ОРҐАНІЗУЄ ОБОРОНУ АМЕРИКИ ПЕРЕД ГІТЛЄРОМ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виробив широкий плян для обєднання всіх американських републик для оборони перед економічною й військовою аґресією з боку Німеччини.

Всі держави північної й південної Америки мали би належати до економічного союзу, котрого ціллю мало би бути не дати Гітлерові диктувати економічно Америці.

Рівночасно з проголошенням цього пляну за старанням президента в обох палатах конґресу внесено відповідні проекти законів про поширення американської воєнної фльоти через будову 84 нових воєнних кораблів коштом 1 біліона 200 міліонів долярів.

Заповідають теж скоре внесення проєкту на побільшення американської армії.

СЕНАТ ОДНОДУШНО ЗА ЗАСАДУ МОНРОВА.

ВАШИНҐТОН. — Всіми 76 приявними голосами сенат приняв резолюцію сенатора Питмена, голови сенатського комітету для заграничних справ, котра дає конкретний вислів доктрині президента Монрова в цей спосіб, що зобовязує американський уряд це признати ніякої окупації частини західньої півкулі якоюсь европейською державою.

Резолюція підчеркує при тому, що цеї засади Злучені Держави держалися понад сто літ.

Конґресмен Шифлер з Вест Верджінії вніс резолюцію, якою взивається президента Злучених Дежав скликати президентів всіх американських републик на наради в справі оборони західньої півкулі. Сенатор Конелі з Тексасу взивав уряд, щоби негайно вислав воєнні кораблі для оборони загрожених кольоній.

ЛЕНДОН ЗА ПЛЯТФОРМУ ПРОТИ ГІТЛЄРА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Резолюційний Комітет Републиканської Партії схиляється до надання плятформі Републиканської Партії сильно анти-гітлерівського тону. За це стоїть передовсім Алфред Лендон, що був кандидатом Партії при минулих виборах.

Лендон хоче, щоби в програмі Републиканської Партії було виразно сказано, що Америка симпатизує з аліянтами, що воюють проти Гітлера.

УРУҐВАЙ ПЕРЕАРЕШТОВУЄ НАЦІСТИЧНІ ЯЧЕЙКИ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Поліція південно-американської републики Уруґвай відкрила широко розгалужену націстичну змову захопити при допомозі німецьких воєнних ветеранів в Арґентині цілу державу Уруґвай.

Уряд арештував 12 націстичних партійних лідерів. Їх імен покищо не подано до публичного відома. Публична опінії Уруґваю сильно розярена ревеляціями уряду й орґанізує ріжні громадські встанови для оборони цілости держави.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПІД АНҐЛІЙСЬКИМ ПРАПОРОМ.

НЮ ЙОРК. — Найновіший французький люксусовий корабель „Пастер" виплив з нюйорського порту під британським прапором.

Його призначення держать в тайні.

ЗУДАРЕННЯ БОМБОВИКІВ У ПОВІТРІ.

БЕЛРОВЗ (Квінс, Ню Йорк). — У понеділок рано над цею місцевістю зударилися зо собою на великій висоті два великі бомбовики американської армії й в полумінні впали на вулиці місточко.

Залоги обох літаків, разом 11 людей, згинули в катастрофі. Декотрі з них вискочили з літаків по зударенні й пробували рятуватися скоропадами, але це їм не вдалося.

Один з літаків, падаючи на землю, підпалив два доми. В одному з них одна жінка дізнала так поважних попарень тіла, що може померти.

КАНАДА ЗА ПРИСПІШЕННЯ ПОМОЧІ БРИТАНІЇ.

ОТАВА. — Канадійський премієр Мекензі Кинґ заявив у парляменті, що в відповідь на удар на Францію Канада задумує приспішити всяку допомогу Анґлії.

Канада задумує скріпити домашню оборону. В парляменті слідно однодушність.

УНІВЕРСИТЕТИ ЗА ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ.

НЮ ГЕЙВЕН. — На великім масовім вічу професорів і студентів Єйльського університету ухвалено резолюцію за заведення в Америці загального військового вишколу, щоби „захоронити безпеченство й свобідні встанови Злучених Держав".

У Провіденс, Ровд Айленд, ухвалено подібну резолюцію на масовім вічу студентів тамошньої колеґії Бравна.

До летничих шкіл по всему краю зголошуються на науку великі маси студентів.

УРЯД ЗАХОРОНЯЄ КАПІТАЛИ ФРАНЦІЇ В АМЕРИЦІ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт поробив кроки, щоби забезпечити французькі капітали в Америці, загрожені німецькою окупацією Франції..

За обчисленням американського уряду, Франція має тут інвестиції понад біліон долярів.

Секретар скарбу Морґентав подав до публичного відома, що британська торговельна комісія заявила готовість перебрати на Велику Британію всі замовлення амуниції й літаків для французького уряду. Приватно обчисляють, що ці замовлення виносять коло біліон долярів. Здача Франції була би поважним ударом для тих підприємств, що взялися виконувати ці контракти для французького уряду.

БЕЗРОБІТНІСТЬ У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ

ТРЕНТОН. — Відділ Служби для Занять покінчив свою студію над безробіттям за пiврік й прийшов до висновку, що в стейті Ню Джерзі є тепер 227,126 людей, що шукають праці, а не можуть її знайти.

ЗАСНУВАЛАСЯ ЛІҐА ПАТРІОТИЧНОЇ АКЦІЇ

В Торонто засновано Ліґу Патріотичної Акції в ціли створення в Канаді спільного фронту в боротьбі з ворогом так на зовні як і внутрі. Голова цеї Ліґи, К. Р. Маршал, на ініціятивних зборах сказав, що Ліґа є створена на те, щоб піддержати канадійців на дусі і додати їм заохоти до дальшої витривалости. Між іншим, ціллю її є також подбати, щоби канадійська індустрія розвинула свою воєнну продукцію на якнайвищу скалю, як рівнож давати до зрозуміння канадійським фармерам, що вони є одним з найважніших чинників до успішного ведення війни. Задачею Ліґи буде вкінці зорґанізувати якнайбільше канадійського жіноцтва для публичної праці в ріжних воєнних підприємствах.

ВОЄННІ БЕЗДОМНІ ДІТИ ПІД ОПІКОЮ УРЯДУ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

ВАШИНҐТОН. — Тут зорґанізовано під опікою міністеріяльного кабінету окремий комітет під назвою „Ратуймо европейські діти". Почесним головою комітету став секретар внутрішніх відносин Ікес, а активними членами є інші високі федеральні урядовці. Ціллю комітету є допомогти розселити французькі бездомні діти в Злучених Державах, а також допомогти дітям і бездомним матірям переселитися до Канади. Комітет буде співділати з ріжними американськими орґанізаціями, що піклуються убогими дітьми та мають в такій роботі досвід.

ДОВГИ В АМЕРИЦІ МЕНШАЮТЬ

ВАШИНҐТОН. — Секретаріят торговлі звідомляє, що задовження громадян Злучених Держав меншає. Від 1929 року зменшився загальний приватний довг громадян і публичний довг уряду на десять біліонів (міліярдів) долярів. З кінцем 1939 року осягнули прилюдні й приватні довги цифру 162,000,000,000 дол., а в 1929 році ця цифра виносила 172,000,000,000 дол. У дійсності зменшився лише приватний довг громадян на суму 32,000,000,000 дол., зате зріс публичний довг на суму 22,000,000,000 дол.

НЮЙОРСЬКІ ФІНЦІ ВІДБУЛИ СВОЄ РІЧНЕ СВЯТО

НЮ ЙОРК. — Нюйорські та бруклинські фінці далі енергійно підтримують традицію свого походження та скріплюють свою солідарність. У неділю 16. червня вони відбули своє річне національне свято в Сентрал Парку в Ню Йоюку. Крім великого здвигу фінляндців зявився на святі теж і предсідник міської ради з Ню Йорку, Нюболд Морис. Він промовив до фінців теплим словом, впевнюючи їх, що „Фінляндія не вмерла; вона не може вмерти! Вона буде відбудована як незалежна держава ще за часів нашої ґенерації".

ЯКІ ЗАДУМИ СОВЄТІВ?

БУКАРЕШТ. — В Румунії панує загальне пригноблення. З одного боку доходять вісти, що Совєти, бажаючи скористати з поділу воєнної добичі, забрали Литву Естонію, Латвію, а тепер хотілиб забрати ще й Румунію. З другого боку виходить на таке, що Румунію хоче забрати Гітлер при допомозі Мадярщини. Тому ця остання перша поспішилась поґратулювати Гітлерові перемоги в Франції! Знову Совєти прислали тепер свого посла і роблять такі міни, якби хотіли бути з Румунією в союзі проти — Гітлера.

ЗЛУКА ІНДІЯНСЬКИХ ПЛЕМЕН НА СХОДІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

ДЕЙРІЄН, КОНН. — Ґрупи індіян, що замешкують східні стейти американської юнії, створили свою орґанізацію під іменем „Федерейтед Істерн Індіен Ліґ" і відбули своє перше свято „Ростучої кукурудзи" в неділю 16. червня. У святі взяли участь представники 19 ріжнородних індіянських племен, що досі залишилися у східних стейтах. Це такі роди: могікани, могоки, пекоти, шатикоки, — із стейту Конетикат; каюґи й інші ірокwойці та шинекаки — із стейту Ню Йорк; тускарори із Ню Йорку й Канади; нараґансети — із Ровд Айленд; кактави й черокі — із Оклагоми; вампоноґи, пенобскати й покасети — із Месечусетс; чипвози — із Минесоти. Крім цього: катовби — із Савт Каролайни; гопі — із Аризони й Ню Йорку і маї — з Ню Йорку. Представник маїв із Ню Йорку обстоює, що він походить із родини первосвященика зо старинної імперії маїв в теперішньому Мексику.

Індіянські племена, як звісно, все воюють між собою. На час спільного свята вони залишили всяку ворожнечу і зійшлися на спільнім танку, а їх провідники засіли до ради колесом. Довкруги горіли вогні, а родоначальники курили „файку мира", передаючи її собі з уст до уст.

ПРОЩАЮТЬСЯ З РОДИЧАМИ.
Англійська дітвора прощається з родичами на стації Педингтон у Лондоні. 120,0000 дітей вивезли англійці з міста до Валії.

АЛІЯНТИ НЕ БУЛИ ПРИГОТОВАНІ ДО МОДЕРНОЇ ВІЙНИ

БОРДО (Франція). — Французький уряд жде на відповідь канцлера Гітлера в справі замирення між Німеччиною і Францією. Німецькі війська далі наступають, а французькі далі ставлять опір, але вже слабий, незорґанізований, що є зовсім природне, бо німці розбили французькі сили на чотири части. Новий французький міністер заграничних справ Бодуен заявив через радіо, що Франція не може вдержатись довше, бо противник далеко сильніше і краще узброєний. Він виразно підкреслив, що аліянти не були достаточно підготовлені до модерної війни і її метод. І тому маршал Петен віднісся до німецької Начальної Команди, щоб заперестати дальшу боротьбу і зачати переговори в справі чесного замирення. При тому Бодуен заявив, що Франція ніколи не приймепонижаючих умовин, себто таких, що малиб принести кінець духовій свободі французів.

ДЕЩО ЗАПІЗНО.

ЛОНДОН. — Кажуть, що в останній хвилині французької траґедії британський премієр Чорчіл мав запропонувати Франції цілковите злиття Великої Британії й Франції в одну імперію. Це мало бути свого роду „політичне подружжя". Ця Британійсько-Французька Юнія мала мати спільний парлямент, спільну заграничну політику і спільні фінанси та спільну економічну господарку. Все те одначе розбилось, бо прийшло запізно.

ВІЙНА ТАК ДОВГО, ПОКИ ГІТЛЄР НЕ БУДЕ ЗНИЩЕНИЙ.

ЛОНДОН. — Винстон Чорчіл заповів, що не зважаючи на траґедію Франції Велика Британія вестиме війну з Німеччиною так довго, поки „людство не буде звільнене з гітлерівського прокляття".

У НІМЕЧЧИНІ СМІЮТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Американські кореспонденти подають, що німці тільки підсміхаються, коли тепер читають про погрози Чорчіла. Вони свято переконані, що Гітлер „впорається" з Анґлією дуже скоро, як тільки Франція буде елімінована і заключить мир з Німеччиною і Італією.

ГІТЛЄР І МУСОЛІНІ.

РИМ. — Десь відбуваються важні історичні наради між Гітлером і Мусолінієм. Місце розмови держиться в тайні, бо бояться налету ворожих літаків. Обидва диктатори зїхались з малим штабом військових, політичних і фінансових знавців, щоб уложити умовини завішення зброї між Францією і Німеччиною та Італією.

ЯКІ УМОВИНИ?

БЕРЛІН. — З того, що можна вичитати в німецькій пресі, виходить, що Гітлер подиктує доволі тяжкі умови мира. Але, як кажуть німці, не будуть вони такі понижаючі, як були ними ті, що їх подиктували аліянти Німеччині в 1918 році, у Версаю. Гітлер буде вимагати цілком певно повного розброєння, а може й видачі фльоти, що буде найбільш скомплікованою справою, бо фльота, як здається, є разом з британською. Далі Німеччина буде домагатись Альзації й Льотаринґії, яку певно возьме, а також і французьких кольоній. Італія певно забере Савою, Ніццу і Корсику та певно дещо з кольоній в Африці.

І ЕСПАНІЇ ЩОСЬ ПРИПАДЕ.

МАДРИД. — Націоналістична Еспанія буде заступлена при мирових переговарах Франції з Німеччиною і Італією. Її запросив Гітлер. Мабуть і французький маршал Петен віднісся до Німеччини в справі завішення зброї через ґен. Франка, що є його приятелем. Еспанія певно захоче дістати Гібральтар і Мароко в Африці.

ЗА ТОТАЛЬНУ ПЕРЕМОГУ.

БЕРЛІН. — Можливо, що німці Францію дещо „пощадять", бо війна ще не скінчена, а їх властива ціль: знищення британської могутньости. Та, як кажуть офіційні джерела, війна, яку німці ведуть, є тотальна, тому і тотальною мусить бути перемога.

ТЕЖ И ІТАЛІЯ ВІДНЕСЛА „ПЕРЕМОГУ".

РИМ. — Італія ще не розігналась навіть до якоїсь поважнішої сутички, а виходить, що вже війну виграла „без вистрілу". І позбулась клопоту з боку Туреччини, бо тепер певно, що вона вже не піде з аліянтами, а тим самим і проти неї.

СОВЄТИ І ДАРДАНЕЛІ.

АНКАРА. — Між Туреччиною і Совєтами ідуть дуже пильні переговори в справі нового положення в Европі. Кажуть, що Совєти хочуть захопити Дарданелі під свою контролю за згодою Туреччини.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДИН УДАР У ПЛЕЧІ

Майже у той самий час, коли Мусоліні, як це сказав президент Рузвелт, завдав штилетом удар у плечі Франції й Англії, на північному кінці Европи сталося щось подібне: там Росія захопила три дрібні держави: Литву, Лотвію й Естонію. Велика імперія, що нині має близько двісті мільонів душ населення, закинула дрібним малощо не одно-мільоновим державам заговори проти себе й захопила їх, щоби тим заговорам запобігти.

Очевидно, нікого в світі ця гра не здурила. Ніхто в світі не бере серіозно, що Литва або Лотвія або Естонія або дві з них на спілку або навіть усі три разом могли грозити Росії в якийнебудь спосіб. Була це отже чисто імперіялістична експанзія, експанзія, що здавна була традицією Росії. Що нею не кермує вже цар, але большевицький диктатор, не зміняє характеру цеї експанзії.

Американська преса пробує тепер розгадати основні мотиви цеї імперіялістичної інтриги. Яке почування лягло в основу захоплення Литви, Лотвії й Естонії? Бо хоча це було поширенням імперії, все таки ціна цього захоплення була досить висока. Ні Литва, ні Лотвія, ні Естонія не має такого багацтва, щоби його захоплення виправдувало втрату престіжу, котра мусить бути висідом цього поступку Росії.

Газети схиляються до думки, що цим основним почуванням, яке штовхнуло Сталіна на захоплення трьох балтійських країв, є не що інше, як страх, страх перед Гітлером. Сталін саме станув свого часу при боці Гітлера, сподіваючися, що такою допомогою він штовхне Гітлера до завзятої війни проти Франції й Англії, до війни, котра ослабить і Німеччину й Англію й Францію: замісць ослабленої Німеччини перед ним стає скріплена Німеччина, а скріплена Німеччина є для Росії багато грізніша, ніж скріплена Англія й Франція разом. У цей спосіб Сталін подобає тепер на того недовченого учeника чарівника, що вмів викликати з горшка замкненого там духа-потвору, але не вмів його туди назад загнати. У своїм страху перед ним самим викликаною потворою Сталін пробує тепер забезпечитися на майбутню росправу з тою потворою.

Очевидно, нікого в світі ця гра не здурила. Німає покидати свого спільника в Берліні. Ніщо подібне: Сталін ще далі держиться Гітлера. Він певно й Гітлера наперед повідомив про намірену окупацію трьох балтійських країв, рахуючи на те, що, занятий на заході Гітлер не може піднести ніякого протесту на сході. Як довго Гітлер занятий на заході, Сталін використовує це для скріплення своєї позиції на півночі й сході. Як Гітлер посунеться на Балкан, Сталін собі посунеться на Бесарабію. Там Німеччина й Росія можуть поділитися добичею, але й можуть теж за цю добичу зчепитися за роги.

Р. Корда (Хабрін).

БОРОТЬБА ЗА АЗІЮ

(1)

Україна лежить на перехресті двох світів: Европи й Азії. Через Україну веде шлях на Близький Схід, в Середню і Центральну Азію та до Індії. Україна замикає так зв. Браму Народів. В сучасній праці боротьби за Азію, таке ключеве положення України має особливе значення. Це положення мало своє значення, коли ще на півночі Европи були варяги й Швеція Карла XII., а на півдні візантійське царство та турецька імперія. Тепер цього немає й силові лінії світової політики та економіки змінилися. Тепер є Москва, оперта на Північний й Тихий океани, яка намагається промостити собі ще доступ до Атлянтійського океану через Фінляндію, Швецію й Норвеґію; до Середземного моря через Балкан, Босфор і Дарданелі та вкінці до Індійського океану через Туркестан, Афганістан і Північні Індії. Тепер є Англія й Франція, які опановують Близький Схід та контролюють всі шляхи, що ведуть до їх посілостей в Азії. Для великої гри на Сході Азії — Ніппону, Англії й Америки — теж не без значення, чи Москва розпоряджає Україною з її ресурсами, а передусім, чи має доступ до Чорного моря та вихід через проливи: Босфор і Дарданелі. Німеччина, що змагає до зломання англьо-французької ґеґемонії та здійснення своїх плянів на Сході Европи, теж заінтересована українською територією між Европою й Азією. Близький Схід — цей найважніший англьо-французький вузол — намагалася розбити Москва своїм наступом на проливи й Балкан; намагалася розбити його кайзерівська Німеччина союзом із Туреччиною, а націонал-соціялістична перейняти цей вузол союзом з Італією.

Щоби краще зорієнтуватися в сучасних подіях та виразніше уявити собі ролю майбутньої української держави, необхідно знати проблеми не тільки Европи, але й Азії. Тільки тоді зможемо витягнути всі корисні з того ґеополітичні положення, в яке поставила доля Україну. Тільки тоді також зможемо вести нашу націю до реалізації її історичної місії.

* * *

Наполеон, що палав жадобою розбити суперницю Франції — Англію, запропонував був тодішньому московському цареві Павлові I. спільний похід на Індії. За таїним пляном, Наполеон мав двигнути свою армію по Дунаю, через Чорне й Азовське море в Каспійське море, де мав зеднатися з московськими силами. З Каспійського моря мали рушити спільні сили через Персію й Афганістан, щоби заатакувати Індії з північного заходу.

Приготування московського царя та ввесь плян походу Наполеона на Індії були зірвані несподівано смертю Павла I. Його замордовано 11. березня 1801 р. Коли Москва Александра I. виступила проти Наполеона, то плян походу на Індії прийшлось йому відложити. Він найперше мусів виступити проти Москви, а в звязку з цим став шукати звязку з українцями.

Пізніше, коли згасла звізда Наполеона, Москва починає сама промощувати собі шлях до Індії через Середню Азію в напрямі Афганістану та вперто намагається опанувати Босфором і Дарданелями. В завойованні Москвою Середньої Азії, Англія була більше уступчивою, за те московська експанзія в напрямі проливів із Чорного в Середземне море, на Близький Схід і Балкан завжди розбивалася о рішучий спротив Англії.

Агресивні кроки Москви в Азії викликали незадоволення в Англії, але англійська політика бачила більшу небезпеку зо сторони швидко зростаючої сили кайзерівської Німеччини; тому вона застосувала супроти Москви таку тактику: поступалася своїми впливами та інтересами в Середній Азії, але не допустила Москву в Афганістан і Персію, щоби відгородити шлях на Індії. На Далекому Сході паралізувала Англія московську експансію підтримкою Ніппону, а в Хінах англьо-американо-французькі впливи були настільки закріплені, що витиснути їх Москва не була в стані. На Близькому Сході, а саме в справі Босфору й Дарданелів, Англія виступила спільно проти Москви навіть з кайзерівською Німеччиною, граючи зручно на німецьких плянах по лінії Берлін-Багдад-Босфор. Але коли позиції Німеччини на Близькому Сході стали направду загрозливими для Англії (німецькі передвоєнні впливи в Туреччині, вкладки німецьких капіталів, побудова німцями залізниці з Багдаду до Перського заливу, конкуренція німецьких товарів і т.д.), то Англія не завагалася відібрати німцям багдадську залізницю в 1913 р., а вже в 1914 р. заключила союз із Москвою.

Самособою, що „стан примирення" Англії з Москвою в Середній Азії був тільки сповидним. Москва повела тайну боротьбу проти Англії в Середній Азії та проти англійських впливів в Індії. Для цеї мети створили москалі в Бухарі в 1820 р. свою першу тут розвідчу аґентуру. Завданням цеї аґентури було сіяти ненависть серед тубільного населення до англійців, створювати симпатії до москалів та протискати московські товарі на ринки Персії, Афганістану й Індії.

Щоби паралізувати московські почини, англійці в свою чергу скріпили свої розвідчі служби в Бухарі та Хіві. Керму цеї аґенції доручено було славнозвісному розвідчикові Александрові Барнесу. Англійці енергійно стали протидіяти московському наступові, перетягали на свій бік азійських князів, давали їм зброю, військових інструкторів, тощо.

Та москалям всетаки вдалося швидко добитися успіхів. Вже в 1824 р. вони викликали протианглійське повстання в Афганістані, в якому англійці потерпіли поразку. Москва дальше закріплює свої впливи в Середній Азії та приступає до дальшого формального її завоювання. В 1838 р. діє московська розвідка вже в Афганістані — в Кабулі й Кандаґорі, якою керував Віткевич, присланий сюди московським ґенеральним штабом. Наслідком роботи цеї аґентури було протианглійське повстання афганців в 1841 р.

Англійці, щоби компромітувати заходи Москви в Середній Азії в очах світової опінії, перетягають на свій бік мадярського вченого, академика Вамбері, який подорожував тоді по Центральній Азії. В своїх книжках і численних статтях представляв він світові Москву, самособою, не в її користь. То, зрештою, він не потребував нічого видумувати, а написати тільки те, що бачив на власні очі! Що його осуд не міг бути в користь Москви, то це самозрозуміле, і він для цього не мусів „продаватися" англійцям, як це твердили москалі.

„Я ніяк не можу допустити думки, — писав Вамбері — щоби Англія могла бути рівнодушною до наближення Москви до Індій. Я хотів би стрінути політика, який смів би твердити, що московська імперія, заволодівши недавно Туркестаном, не піддасться спокусі двигнутися дальше в Афганістані і Північні Індії, в її політичні інтриги, як кажуть, знайдуть пригожий ґрунт. В той час, коли війська Перовського кинули зловіщу тінь від західніх берегів Аральського моря до Кабула, і коли Віткевич появився в Кабулі й Кандаґарі, вже можна було передбачити можливість такого рода ускладнень. І хиба те, що сталося недавно, не може повторити при першій ліпшій нагоді?... Я уважаю своїм обовязком попередити Англію про пляни Москви в Середній Азії та про ту небезпеку, що наростає для Індій з цього боку".

В свою чергу москалі перетягнули на свій бік шведського ученого Свен-Ґедіна, який подорожував в 90 роках мин. стол. по Азії й досліджував Памір, Тибет та Східній Туркестан. Свен-Ґедіна перетягнув на бік Москви консуль в Кашґарі, Петровський, який був одночасно й керманичем московської розвідки в Середній Азії. Свою книжку „В серці Азії" присвятив Свен-Ґедіна цареві Николаєві II.

Передбачення Вамбері незадовго сповнилися. Московський ґенерал Комаров пересунув свої війська в Туркестан та заняв Кушківський просмик — важний стратеґічний пункт на самій границі Туркестану й Афганістану. Пізніше москалі скріпили цю свою позицію залізницею. Таким чином до Кушківського проходу з Туркестану до Афганістану ведуть такі залізничі лінії: від Каспійського моря: Красноводськ - Асхаад - Мерв -Кушка; від Аральського моря: Казалінськ-Ташкент-Самарканд-Бухара-Мерв-Кушка. Від Кушківського просмику через Герат до Кандаґара веде караванний шлях. Від Кандаґара йде знову залізниця через Кетту аж до ріки Інду.

(Кінець буде).

КОМУНІСТИ, ГІТЛЕР І ВІЙНА

(З Канади).

Вінніпеґський часопис „Фрі Прес" помістив редакційну статтю п.н. „Комуністи і держава". Це є ліберальний часопис, що попередніми роками завжди відносився до комуністів з великою толеранцією. В Британії, пише він тепер, зачинають застановлятись над тим, чи далі дозволити комуністам висказувати свобідно своє становище до війни. Особливо дискутують над тим в робітничих і соціялістичних колах, що мають сильне представництво в уряді. У часописах „Ню Стейтсмен" і „Нейшен" появилися були листи з гострими протестами від Джана Стречі і Віктора Голянч, що оба є комуністами, в яких вони виступають проти „нової лінії", якої придержуються в Англії комуністичні провідники і комуністична преса. Роблять вони це під безпосередніми приказами з Москви, в яких висказується бажання побіди для Гітлера з бажанням причинитись до тої побіди. Ті два визначні комуністи не противились попередньому становищу тоїж преси, котра в принятий комуністами спосіб атакувала комуністів і буржуазію за те, що вони противились революції в себе вдома. Офіційні листи комуністичних провідників до „Ню Стейтсмен" і „Нейшен" оминають обговорення справи, піднесеної в листах двох згаданих вище комуністів.

Одначе інший кореспондент, який заперечує, що є членом комуністичної партії, але як приятель згаданих часописів, старається пояснити причини цього нового курсу комуністичної партії в Англії. Він пише між іншим таке:

„Є цілковито безцільним з боку Страчія й Голянча обвинувачувати комуністичну партію, що вона бажає, щоб Гітлер побідив у цій війні. Гітлер не може побідити; успіх чи побіда, будуть означати однаково величезні втрати, які, разом зо совєтською пропагандою, будуть означати негайне повалення Гітлера наслідком революції. Одначе англійсько-французька буржуазія може побідити, а це може означати розгром революції в Німеччині й Середній Европі й приготування до нового хрестоносного походу проти Совєтського Союзу. З тої причини комуністи не прилучаються до вульґарного крику Родермера проти Гітлера, але концентрують свій вогонь проти головного ворога: англійсько-французької буржуазії. Вони розуміють, що Гітлер міг допуститись поганших вчинків, як люди зпід парасолі, але вони мають силу наробити більше шкоди для справи світової революції ніж Гітлер".

„Це є дуже вияснююче твердження", пише „Фрі Прес", „і ми не сумніваємося, що воно вдаряє в відповідне місце. Воно вияснює прикази з Москви, також вияснює курс якого придержуються комуністичні провідники в Франції і Великій Британії, а також і подиву гідну зміну опінії американських лівих партій, що по цілих роках накликування демократичних держав Европи „Здержіть Гітлера!", тепер є неначе підсилювачами Гітлера і геніяльними оборонцями його курсів. Побіда аліянтських потуг згідно з їхнім нікчемним думанням, відложить „світову революції", або їй запобіжить, а вони її так дуже бажають. Вони надіються, що для них лекше буде ловити рибку у мутних водах, які покажуться по розгромі аліянтів.

Усе те має безпосередній звязок з питаннями, з якими Канада має теж до діла: Що мається зробити з тутешньою діяльністю комуністів, що стараються перешкодити Канаді в її воєнних змаганнях і обезславити цілі, задля яких ведеться війна? Партійна лінія в Англії мусить теж бути партійною лінією в Канаді, бо Москва не має звичаю робити ріжниць щодо своїх розпорядків для своїх агентів. До них застосовується карний закон і з ними, поступиться відповідно до закону, якщо їхня діяльність стане відома, або якщо вони зрадяться зі своєю діяльністю через свої грубі перехвалки. Та в Канаді є поширене сильне переконання, з яким „Фрі Прес" вповні годиться, що при застосуванню введеного в життя закону, не повинно бути загального переслідування, себто гуртових і загальних арештувань.

Перший.

— Як вам іде в школі, — питає дядько чотирьох хлопців.

Іван каже: Я перший до гімнастики.

— Гарно, хлопче.

Петро: А я перший у рахунках.

— Василь: Я перший в англійськім.

Дядько похвалив і того. Тільки малий Федько нічого не каже.

— А ти, Федю? — питає дядько, — чи ти теж перший?

— Ще би, — каже той, — я перший коло дверей, як скінчиться наука.

Б. ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ПОЛЬ РЕНО.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(72)

— Щастя й здоровля вашій милости бажаю — промовив услід за ним Ахмет, хиляючись у пояс.

— Здорові були, хлопці, вітайте з добрим ранком! — відповів Хмельницький, та таким дзвінким голосом і з таким молодецьким поворотом свого притяжного корпусу, що це аж здивувало Бихівця.

— А це, коли незнайомі, — додав Хмельницький, показуючи на Бихівця — поручник волоської коруґви й посол князя Яреми, пан Биховець.

— До вчора — добавив Биховець глухо, цокнув острогами й злегка похилився в привітанні.

Хлопці перекинулися поглядами й поклонилися у пояс, як звичай велить перед гостем.

— Щож, хлопці, все готове в дорогу? — запитав ділово Хмельницький.

— Дорога недалека, то й готово — відповів весело Тиміш.

На мить здавалося, що блискучі очі Хмельницького затіняться млою, але це не тривало довго. Махнув рукою й сягнув по пакет, що лежав на столі звязаний шовковим шнурком і дбайливо опечатаний.

— Передаш це, синашу, його милости приятелеві нашому й союзникові пану Туґай Беєві. Що треба було, це вже між нами зумовлено на словах, а це тільки письменна пригадка йому. Перекажи його милости від мене, що я все йому вірити буду й на слово його лицарське покладатися не перестану... без закладників.

Голос Хмельницького затремтів. Він обняв сина й пригорнувши до грудей, міцно поцілував.

Ахмет і Биховець відвернулися, аби не бентежити Хмельницького в його батьківських чулостях. Та Хмельницький прощався з сином не довго. Й лиш на хвилю, чи це батьківська сльоза заіскрилась в його оці, чи звичайний вогонь тих вірлиних зіниць спалахнув оце й погас.

— А ти, Ахметику, — повернувся Хмельницький до молодого татарчука — привітай і поклонися від мене всім, кому буде треба й перекажи, будь ласка, що ти в мене за прибраного сина був і що я тебе з неменшим жалем прощаю, як сина рідного, бо припала мені до серця натура твоя.

Ахмет упав на вколішки й обнявши Хмельницького за коліна, лебедів крізь сльози:

— Не забуде Ахмет до віку милости вашій нічого, що лиш доброго зробили ви для нього. В гості, я тільки до рідного краю їду; вернуся й коли прикажете, життя за вашу милсть віддам, а не спочину скорше, поки смерти друга мого Михайлика стократно не відімщу.

— Не рани, Ахметику, серця мого тим спогадом колючим, не соблазняй тим іменем святим... — сказав тихо Хмельницький і відвернувся, щоб ніхто не бачив, як він плаче... По хвилині обернувся знову, а його обличчя було знову спокійне й строге як усе. коли йому діла важні та складні лагодити приходилося.

— Прощавайте хлопці! Джурів скільки треба візьміть і припасів і грошей, аби в краю чужому не милувалися над вашою вбогістю. Жупанів та контушів казав я вам приготовити що найпередніших і подарків для наших приятелів велів добавити що найкращих. Усім тим хай Марко завідує й заправляє, бо хоч він молодий ще та людскість знає й що кому належиться віддає.

Хлопці поклонилися в пояс і вийшли. Вибачився вслід за ними Биховець.

Хмельницький залишився сам.

XIX.

Холодний, провесняний ранок підійнявся понад безкраїм Дніпровим плесом. Мряка опала й лиш денеде, мов заблукані лебеді, тяглися її білі хмаринки по сухих плавнях.

Січ-мати ледви чи спала цеї ночі. Гул і гам, що тільки принишк, але не завмер поночі, як бувало давніше, розгомівся тепер, мов Дніпрові пороги. Все, що жило, спішилося кудись, ґвалтувало. Не виходили з курінів, не вовтузилися, хіба тільки хворі та покалічені в останній виправі на татарські улуси. Та й з тих, хто лиш міг, припав лицем до віконних лутків і стежив за рухом, що копошилося по вулицях Січі.

(Дальше буде).

З ДНЯ

І ВОНИ В КЛОПОТІ.

З приємністю, читали ми редакційну статтю „Н. Й. Таймсу", з 12 червня ц. р., в якій згаданий часопис обороняється перед закидом „недемократичности". Кілька днів передтим часопис помістив статтю, в якій обстоював думку, що треба запровадити в Америці примусову військову службу. У відповідь на це поплили від ріжних „демократів" протести, кажучи, що це думка недемократична. Один із тих протестів каже: „Чи можу я запротестувати з цілою повагою проти вашої склонности до недемократичного, неліберального пляну загального, примусового мілітарного вишколу?" Таких голосів більше і частину з них містить для дискусії на своїх сторінках згаданий часопис.

ОБОРОНА.

Водночас він обороняється перед закидом недемократизму і пише: „Кілька з поміщених на цій сторінці листів доказують, що загальна примусова мілітарна служба є „недемократична". Вони говорять, як говорили в Великій Британії перед упровадженням такої служби, що вона є „фашистівським" засобом, що прямує до того, аби змілітаризувати вільний нарід, і що вона нищить демократичний спосіб життя, який береться охороняти. Колиб ці аргументи були правдиві — продовжає згадана стаття — то тоді Швайцарія і Швеція також є мілітаристичні; Голяндія і Бельгія, що спинювали інвазію, є „фашистівськими"; Финляндія, що дала минулої зими стільки одушевлення демократіям, є недемократична, а Франція, яка так хоробро бореться за життя, в дійсності є остоєю прусінізму. Бо всі ті краї впродовж довгих років мають у себе загальну примусову воєнну службу".

НЕВДЯЧНИЙ СВІТ.

Ось так обороняється „Н. Й. Таймс" перед закидом „недемократії" і „фашизму". Зрозуміло, що ми вповні погоджуємось з його арґументами. А наводимо цей припадок тому, щоб доказати, в який спосіб ріжні люде розуміють „демократію" і „фашизм", та як легко вони деколи кидають тавро навіть на тих людей, які постійно обороняли демократії, нераз до перебільшення, себто обороняли не лиш їх добрі сторони, але і лихі.

Бо саме „Н. Й. Таймс" так завзято колись заступався за еспанських червонних горлорізів, запроданих кривавій Москві. В очах „Таймсу" ті горлорізи обороняли демократію і цивілізацію.

ПОСМАК.

Також „Таймс" був колись горячим поклонником всяких „народнофронтівських" урядів, зокрема прихильником французького „народнофронтівського" провідника Леона Блюма. Йому приписував „Таймс" всякі добрі прикмети. Не говорити вже, що „Таймс" все заступається за права людини, за повну особисту свободу, за інтернаціональний сентимент серед народів, ну і за мир, та добробут мас. Одним словом, вже сам вираз „демократія" для „Таймсу" означав щось майже святе, недоторкальне. Аж тут тобі на — закид, що „Таймс" заступається за фашистівський, недемократичний плян!!

Від цього закиду „Таймс" напевно набирає посмаку, що значить, коли хтось за дурнісько чіпається чоловіка і закидає йому „фашизм", та „недемократію", тому лише, що не годиться з його поглядами.

ЯК ХОВАЛИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ВЯЗНЯ?

(З Криниці, Лемківщина, під німецькою окупацією).

В неділю, 5. травня ц. р., наше місто Криниця було свідком небувалої, хоча сумної маніфестації. Тут відбувся величавий похорон, якого не виділа ще Лемківщина, похорон, що цілими годинами проходив вулицями міста. Принагідний прохожий думав, що це похорон великого достойника. А це — ні! На диво, ховали з великими почестями звичайного сірого громадянина - українця, молодого націоналіста, що помер у пансіоні для бувших політичних вязнів „Наш Дім" у Криниці. Помер, як багато інших, на сухоти, яких набавився ще в польській вязниці.

Петро Туткалюк, уроджений 12. лютого 1915 р. у Вільхівчику, пов. Копичинці, і працював серед народу і для народу, аж доки вороги-катюги не увязнили Його і не засудили. Вийшовши з вязниці, втік з рідного села на цей бік Сяну, рятуючи підірване здоровля вже не для себе, а для народу. Але не судилось! Відійшов від нас, із рядів молодих друзів - націоналістів, відійшов, як українець від усіх братів і сестер, щоб ніколи не вернути до нас тілом, але бути з нами завжди духом.

В год. 3-тій попол. вирушив по жалібній панахиді — зпід пансіону „Наш Дім" великий похоронний похід. Із балькону пансіону прощав померлого від друзів, бувших політ.-вязнів, **д-р Тома Лапичак**, лікар пансіону, що в сильних словах накреслив велику втрату для народу й української справи та висловив віру, що нова жертва польського звірства додасть нам нового завзяття до праці. Найголовнішими вулицями йшов похід. Попереду процесія, почесна сторожа з національним прапором, опісля дівчата і шкільна дітвора в народніх строях несли вінки від ріжних установ Криниці міста — села й околиці (разом 19 вінків). Далі йшов мужеський хор — біля 70 хористів, що під проводом друга **М. Шупяного** співав похоронні і стрілецькі пісні. Опісля йшло 10 священиків із провідником округи **о. прал. Кузьмою** з Нового Санча. Були священики з таких місцевостей: о. дек. Корнова з Лабової, о. Хробак із Матієвої, о. Гаврих із Криниці, о. Оршак із Криниці-села, о. Весоловський з Берестя, о. Вак із Поворозника, о. Годунько із Щавника, о. Пакош із Ростоки й о. Махник із Солотвин. Запряжений у 2 пари чорних коней селянський віз тягнув домовину прикриту національним прапором та по боках ішла почесна сторожа січовиків із Тилича й Лабової а за домовиною: в першому ряді делегація бувших політичних вязнів, опісля делегації всіх установ: філії „Просвіти", Союзу Українських Кооператив, громади із Криниці та ріжних місцевих установ, а врешті у взірцевому порядку в чвіркових кольонах похід непроглядної маси народу з цілої околиці. Похоронний похід ішов 4 км. до великої гарної церкви в Криниці-селі, де відправилась панахида, а гарну проповідь виголосив **о. Гаврих.**. Опісля в порядку вийшов з церкви похід на високо положеній біля церкви цвинтар, де відбулась над відкритою могилою ще одна панахида із зворушливою проповідю **о. прал. Кузьми** з Нового Санча і працьовитим словом друга **Федорова**, що вказав на той скарб, який приймає до себе **лемківська земля** і повинна берегти цю могилу борця за волю України. Хор відспівав „Вічную память", „Ви жертвою в бою", „Видиш, брате мій". Друзі — бувші політичні вязні закопали домовину й висипали високу могилу, на якій уложили всі вінки, а на верху свій вінок: із колючого дроту й терня з тризубом із галузок.

Рясний дощ падав, як кінчився похорон.

Це плакало за Тобою, Дорогий Друже, небо, це плакала природа, ця дорога наша лемківська земля - мати, бо не йшла за Твоєю домовиною рідна мати, ні батько, ні ніхто з рідні. Ця Твоя бідна нещасна мати щодня зі сльозами в очах вибігає на ворота в Твоому рідному Вільхівчику з надією, що Ти надійдеш, що побачить ту єдину надію, яку виколохала й виховала, щоб мати на старість потіху. Але Ти, Друже, спи спокійно! За Твоєю домовиною йшли Твої друзі і вони прийдуть до Твоєї матері старенької і скажуть: Не плач, мамо! Будь горда, що Ти виховала такого сина, що без нарікань кладе життя за націю. Будь гордий батьку, що виховав гідного козацького нащадка!

Спи спокійно, Друже! Ця лемківська дітвора, що несла Тобі вінки, не забуде про Твою могилу. Вона посадить Тобі в головах червону калину й будуть прилітати на калину до Тебе пташки з рідного села і будуть приносити вісти від сивого батька й неньки старенької, від цілого народу. Будуть приходити на Твою могилу браття-лемки та від Тебе, Твого духа набирати сили й віри, що по кістках таких, як Ти, борців — воскресне Правда.

„Спи, Друже, спи,
Про долю-волю тихо сни;
Про долю-волю Вітчини;
Чи можуть бути кращі
сни?..."

Ярослав Наддністрянський.

ЗМІНА ПОГЛЯДІВ.

В нинішних блискавичних часах чимало людей в блискавичний спосіб змінюють свої основні погляди на життя. Серед них основно змінив свій погляд і відомий вчений Бертранд Росел, якого недавно силою усунено з професорської катедри в Нюйорському університеті. Бертранд Росел написав чимало фільософічних книг. В тих книгах він заступає думку, що всяка війна є злочином, і люди повинні жити в мирі; їх треба виховувати в пацифістичнім дусі; цінність людини і її інтереси повинні перевищати всі інші цінности; життя треба так улаштовувати, щоб воно було приємне і т. д.

Всі ці засади, зрозуміло, дуже трафляли до переконання многих. Росел знаходив велику популярність. Але прийшла війна. Його рідний край, Англія, знайшовся перед смертельною загрозою. Бертранд Росел побачив, що не його пацифістичні ідеї, які він вщіплював англійській суспільності, тільки цілком противні, боєві ідеї, можуть врятувати Англію. Отож він змінює свій погляд з блискавичною скорістю і заявляє, що перестає бути пацифістом, а стає мілітаристом. Війна таки потрібна, бодай в деяких випадках, каже він тепер. Змінивши ось так свій погляд, він водночас заперечив все те, що писав попередньо. Але цього вимагав інтерес його батьківщини.

Ось так відзивається націоналізм і патріотизм в англійських пацифістів. Це повинні брати собі як приклад українські „пацифісти", яких нарід знаходиться від довгих літ у небезпеці, більший від тої, в якій знаходиться тепер англійський нарід.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 21. червня, в годині 8. ввечір, в домі, де завсіди збори відбуваються. Просимо всіх членів прийти на ці збори і начас. Також просимо членів, котрі позабирали тікети до розпродажу на пікнік, щоби принесли на збори тікети або гроші. — Ю. Голинський, пр.; В. Реповець, кас.; П. Ярема, секр.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

СЕЙР, ПА.

Ювилей тов. Вільні Козаки.

Дня 30. травня товариство Вільні Козаки, відділ ч. 236 У. Н. С., обходило 20-ту річницю свого існування. Гарний травневий день причинився до успішного переведення цього свята. Підчас Богослуження і парастасу за померлих членів товариства церква була заповнена. Отець В. Довгович виголосив доцільну і зворушливу проповідь з нагоди цього ювилею.

По Службі Божій зійшлися всі учасники свята до парохіяльної галі, де відбувся концерт і обід. В концерті взяла участь шкільна дітвора під управою Сестер Василіянок.

По вступнім слові, яке виголосив о. Володимир Довгович, наступали декламації і співи маленьких школярів, що дуже гарно виконали всі точки.

Про розвій т-ва Вільні Козаки подав реферат предсідник Тит Шкирпан.

Він сказав: Перші організатори були: Тит Шкирпан, Ілія Обух і Андрій Багнюк. Товариство було зорганізоване в грудні 1920, а було приняте до У. Н. Союзу 1. січня 1921. Всіх членів було 15: Данило Новак, Ілія Обух, Андрій Багнюк, Роман Ґаджон, Йосиф Кулик, Яків Стройбус, Юрій Федьчак, Марія Обух, Тит Шкирпан, Ева Багнюк, Семен Прислопський, Катерина Цап, Анна Шкирпан, Ева Прислопська і Мартин Вороблівський.

Перші урядники були такі: Тит Шкирпан, предс., Андрій Багнюк, секр., Семен Прислопський, касієр. Тит Шкирпан був предсідником від 1920 до 1925. Другим був Іван Цибульський в 1926. Третім Василь Бабій був від 1927 до 1931. Від 1932 до 1937 був Тит Шкирпан, 1938 був Василь Бабій, а в 1939 до 1940 знову Тит Шкирпан.

Секретарі були: Андрій Багнюк від 1920 до 1928. Другим був Михайло Ковалевич від 1929 до 1937. Третім є Іван Новак від 1938 до 1940.

Касієри були такі: Семен Прислопський, Николай Заборний, Мартин Вороблівський, Михайло Шкирпан, і тепер Юрій Стройбус.

Братська каса була заснована 1924 р. 7-го грудня з вкладкою по 25 ц. на місяць. Від 1924 до 1940 р. товариство виплатило: хорим членам $1,484.40; посмертного $200; похоронних коштів $38; Скавтам $10; на Рідну Школу $20; на Світову Виставу $10; інвалідам $5; Обєднанню $10; на парохіяльну школу $125; Бел Нитінг Ко. $25; на мальовання церкви $25; на Український Конгрес $10. Разом $1962.40.

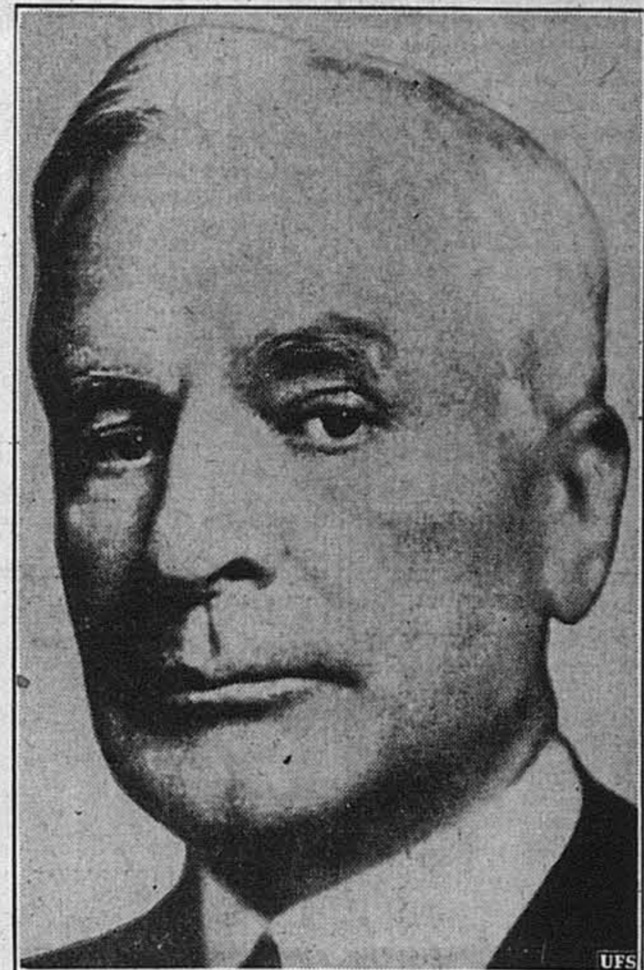
Почався спільний обід, приготований членицями товариства Вільні Козаки. Уряд нетерпеливо очікував заступника головного предсідника. Та ще не скінчився обід, як на салі появився професор Герман, заступник головного предсідника У. Н. Союзу, а з ним 26 молодих хлопців з Вилкс Бери. Присутнім пояснено, що це перший мужеський хор У. Н. Союзу, заснований з рамени спортової акції. Ще більшою несподіванкою було, коли цей хор виступив на сцену і відспівав чотири живі композиції під проводом свого молодого диригента, Евгена Мельничука. Присутні нагородили хор щирими оплесками.

Отець В. Довгович, що проводив програмою, покликав до слова професора Г. Германа. Заступник головного предсідника передав привіт від голов. уряду та побажав відділові многих літ життя, зазначуючи, що доля У. Н. Союзу залежить від праці таких членів як їх має т-во Вільні Козаки, що вміють пошанувати працю на народній орґанізаційній ниві. Предсідник перейшов важніші моменти в розвою У. Н. Союзу і спийнився над організацією молоді в У. Н. Союзі.

Подав приміри, як молодіж горнеться до спорту в У. Н. Союзі і з власної ініціативи організується в Союзові спортові дружини і хори. Бесідника нагородили оплесками. Програму закінчено молитвою і національним гимном. Приявні гості довго ще розходилися, а слухали надпрограмового співу Союзового хору з Вилкес Бери.

Т-во Вільні Козаки почувається до обовязку зложити подяку за численну участь слідуючим товариствам: Відділові 22 Провидіння зі Сейр; Товариству імене Івана Франка з Елмайра, Н. Н., відділові 51 Провидіння з Елмайра, мужеському хорові У. Н. Союзу з Вилкс-Бери, Па., і всім парохіянам зі Сейр, котрі були в церкві на богослуженню. Вкінці належиться найбільша подяка о. пароху за дуже активну працю в тім ювилею, таксамо і парохіянам з Елмайра за численну участь в тім дні на забаві вечором, яка скінчилася з дуже гарним успіхом.

За комітет свята:
Тит Шкирпан, предсідник;
Іван Новак, секретар;
Юрій Стройбус, касієр.

КАНДИДАТ СЬОГОРІЧНИХ ВИБОРІВ.

Кордел Гол, секретар стейту в кабінеті президента Рузвелта, один з визначних кандидатів на номінацію Демократичної Партії.

ТРАВА ДОБРА ДО ЇЖІ

Американці В. Р. Гейгем, Г. О. Колер і С. Ф. Шнабель, що живуть у місті Кензис Сіті, Мізурі, поробили досліди над вартістю трави як поживи, і кажуть, що трава страшенно багата на всякі вітаміни. Один фунт трави має стільки в собі вітамінів, як 28 і третина фунта всяких овочів та городини. Однак траву люди не можуть їсти так, як худоба. Не має смаку трава для людини. Тому згадані винахідники придумали, що траву можна висушувати, змолоти на порошок, і тільки травяним порошком заправляти поживу, так, як солею або перцем. Можна травяним порошком заправляти навіть і хліб та всякі печива. А щоб травяний порошок не надавав зеленого забарвлення поживі, придумано спосіб, як можна вимити зелене забарвлення з нього, що не ушкодити вітаміни.

Трава має двацять три рази більше вітамінів А, як овочі й городина, вісім разів більше вітамінів Б-1, 21 раз більше вітамінів Б-2 та 14 разів більше вітамінів С. Має також досить багато вітаміну Е. Тільки бракує вітаміну Д, що стверджує кости. Однак хто в день буває на сонці, той дістає подостатком оцього вітаміну з сонячного проміння.

Коли тільки застановитися над тим явищем, що худоба більше нічого не їсть, тільки траву, і росте, силу має, і рідко коли хворує, то самий звичайний розум каже: що трава мусить бути і дуже поживна і багата на всякі вітаміни. А хоч вітаміна Д в траві бракує, то худобі це не шкодить, бо худоба вітаміну буває щодня надворі, на сонці, і з сонця дістає вітамін Д.

Як бачимо, то трава — це дуже вартісна пожива. І, як виглядає, може стати в короткому часі й звичайною поживою, або бодай приправкою до поживи і для людей.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА В СЯНОЦІ

Між 23. квітня і 2. травня відулась незвичайна, як на ці часи й одинока в історії Сяніччини, імпреза. Заходом Музею „Лемківщина", що саме святкує десятиліття свого оснування, уладжено виставу образів, рисунків, графік мистців Льва Геца та Петра Обаля. Як хто може боявся, чи мистці в теперішніх важких обставинах зможуть показати нам щось нове, цікаве, то вже на самому вступі міг бути мило розчарований. Велика саля „Просвіти" ущерть була наповнена працями обох цих мистців. В гарному розміщенні видніло 259 мистецьких праць-експонатів, плодовитий дорібок у мистецькому надбанні.

Ліворуч салі, 22 образи, кільканадцять графік і кільканадцять рисунків проф. Геца, праворуч 70 олійних образів та багатий збір дереворитів Петра Обаля. На столах альбуми, світлини тих праць мистців, що розгубилися по світу (коло 800 праць проф. Геца залишилося по тамтому боці).

Щоб оцінити мистецьку вартість усіх тих творів, треба на те фахового знавця, тож я не беруся до самої оцінки, врешті і самі прізвища мистців говорять про себе. Завважу тільки, що між образами проф. Л. Геца звертав на себе увагу цікавий цикль (6 образів) під спільною назвою „Праця", дальше оригінальні сяніцькі картини: закутина в Сяноці, вулиця в Сяноці, Ґетто в Сяноці і др., теж разом шість картин; далі, „Верби", гарний „Акт" і др. Всі ці праці як і немало других, виконані вже тепер, у воєнному часі.

Між рисунками як і взагалі над усіми експонатами домінує прегарна „Думка" (олівець і крейдка) шляхотне одухотворене жіноче обличчя зі стилізованим Тризубом над чолом. Видно, як дуже сам мистець цю свою працю виріжнює, бо дав їй упривілейоване, видне місце. Замітні глибоким, сумним змістом рисунки з недавно пережитої української Голгофти: суд, переселення, голод та інші. Взагалі в творчості проф. Геца навіть колоритом переважає суворий, часто трагічний настрій, символіка, що примушує думати, застановлятися. Як протилежність, — У Петра Обаля, (він мабуть уперше виступив з окремою виставою своїх праць) сяє сонце, грають райдужно барви, всміхаються молоді личка, здається, пахнуть квіти.

Ось серед срібластих снігових пухів, Чертізька церковця (там мистець зараз учителює), ось всіми відтінками зелених і золотих фарб всміхається наше Поділля, а там легко мелянхолійний „Захід сонця", свіже личко донечки маляра й портрети дружини, дівчина, троянди, далії, півонії...

Між дереворитами, портретами наших славних людей, портрет незабутнього Митрополита Андрея (в цю жить кожний із нас серцем та думкою линє туди, де тихі води і ясні зорі...) І знову портрети, пейзажі, лемківські церковні.

І цікаво й радісно, що поруч теперішніх воєнних злиднів і цілого нашого, наче провізоричного, життя, творчість наших мистців таки не припинилася, а пливе своїм буйним руслом. Треба бути щиро вдячним управі Музею, що тією виставою цих праць, доказала всім, що нема права вимовляти комунебудь, що, мовляв, в цих часах годі вести цю, чи тамту, роботу. Коли їм, мистцям, серед цього злиденного життя вдається з таким успіхом продовжувати своїм працю, то що й казати всім іншим, сірим робітникам?...

О. Кисілевська.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Я приїхав до Злучених Держав леґально 1914 року, однак з огляду на те, що я не міг дістати для себе пашпорту, я вживав пашпорт мого приятеля. Чи такий поступок утруднить справу підчас моїх старань про американське громадянство? Яке імя і назвисько я повинен подати на аплікації по громадянські папери?

Відповідь: Так як ви приїхали сюди перед 1918 роком, то не буде труднощів через те, що ви вживали чужого пашпорту. Ви можете подаватись на громадянство, виказуючи на аплікації ваше правдиве імя і назвище, а також і те, на яке ви приїхали, — щоби ваш леґальний приїзд можна було провірити.

Питання: Я переїхав нелеґально до Злучених Держав через границю з Мексико, 1923 року. Півтора року я перебував у Лос Анджелес, потім перенісся до Пенсилвенії, де жив вісім років. Від 1933 року замешкую в місті Ню Йорку. Тепер хочу залеґалізувати свій побут і одержати посвідку реєстрації. Чи мені треба мати свідків з усіх місць мого побуту від 1928 року?

Відповідь: Мусите предложити всі можливі докази відносно вашого перебування у Злучених Державах, як: банкову книжечку, посвідку помешкання, записки з праці, тощо. Дуже можливо, що будуть вимагати свідків з Ню Йорку, Пенсилвенії і Лос Анджелес. Нюйорські свідки мають особисто піти з вами до іміґраційного бюра на „Елис Айленд" і там зробити зізнання у вашу користь. Інші свідки будуть покликані в тій самій цілі у своїх місцевостях.

Питання: Чи можливо для людини, що приїхала сюди на тимчасовий побут, у звязку зо світовою виставою, переїхати до Канади або Бермуди і там одержати правильну візу на сталий поворот до Злучених Держав?

Відповідь: Бермуда законом забороняє вступ на свою територію тим людям, що задумують старатись про американську іміґраційну візу. Хто приїхав до Злучених Держав на відвідини і пробує поїхати до Канади в цілі одержання візи, то звичайно такого канадійські іміґраційні власти не перепускають через свою границю. Однак є виїмок для членів наоближчої рідні американських громадян, а саме: мужа, дружини, дітей і родичів, котрі управнені до безквотної або упривілійованої візи. Таких осіб пускають після спеціяльного порозуміння між іміґраційними властями Канади і Злучених Держав і по переведенні допитів американського іміґраційного службою. Чужинці, котрі живуть у південній Каліфорнії, звичайно їдуть до Мексика для зміни свого стану побуту, а знова замешкалі на побережжі Атлантику, вдаються в тій цілі на Кубу.

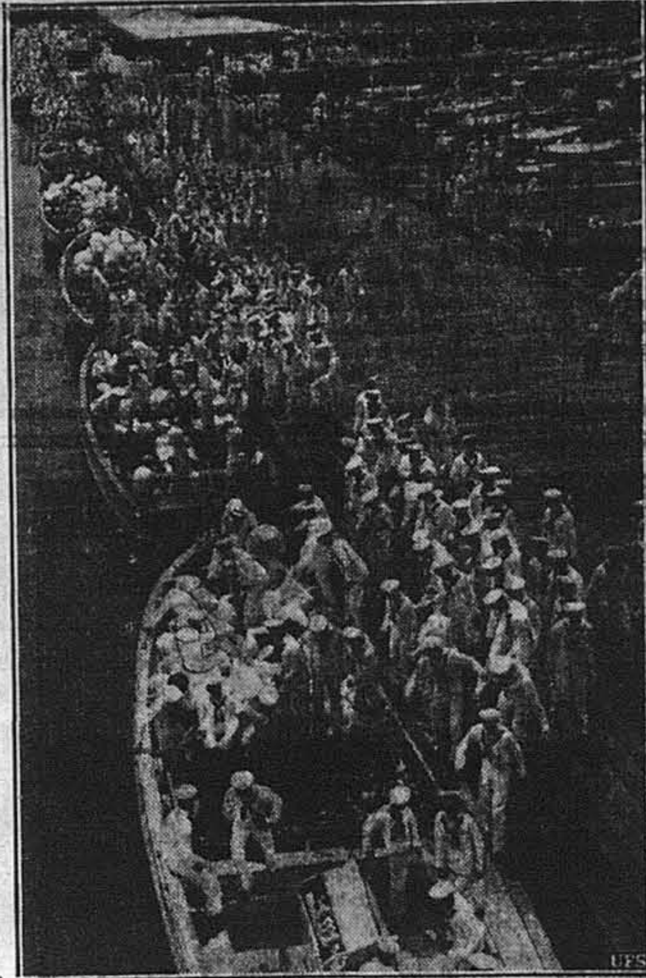
Питання: Мій муж, що був асекурований після закону соціяльного забезпечення, помер минулого місяця. Я зробила подання на вдовину пенсію, але від мене зажадали предложення метрики шлюбу. Ми женились в Европі звиш 30 років тому і не маємо жадних документів. Що мені робити?

Відповідь: Передусім треба поробити заходи для одержання метрики шлюбу, цебто написати до відповідних властей у місцевості чи селі, де ви женились. Затримайте копію листа як доказ ваших старань про одержання метрики. Коли одержите неприхильну відповідь, або не одержите жадної, тоді замісць того можуть вистарчити заприсяжені зізнання від двох або більше свідків, котрі знають вас весь той час. Порадьтесь наперед у місцевім бюрі соціяльного забезпечення. 2

Це повинні мати на увазі всі ті, котрі сподіваються вносити подання на бенефіти соціяльного забезпечення. Добре наперед постаратись про докази шлюбу, коли метрику затрачено або знищено.

Питання: Я скалічився підчас праці в малім заводі у Шікаґо. Можу дістати дуже мале відшкодування після закону, але мені сказали, що можу багато більше дістати, коли піду до суду. Чи це правда?

Відповідь: Коли стаєте на працю, то автоматично приймаєте приписи закона про відшкодування. Ілиноїс це один з 15 стейтів де не можна скаржити за відшкодування, коли робітник і працедавець згодились повинуватись законові індустріяльного відшкодування. Ваше домагання мусить перейти через місцеве бюро відшкодування. ФЛІС.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ВИБИРАЮТЬСЯ НА ЛІТНЕ КРУЖЛЯННЯ

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

На Український Культурний Город.

З нагоди відкриття Українського Культурного Городу вплинули на руки заряду, на покриття видатків, такі жертви в долярах:

Українська Народна Поміч, Пітсбурґ, Па.: 25; Відділ 295 У. Н. С. в Акрон, Огайо, 10; Дмитро Мадецький з Толідо, Огайо, 10; Пилип Ольховий, Клівленд, Огайо, 5; о. Володимир Лотович, Джерзі Сити, Н. Дж., 5; о. Кучер, Карнеґі Па., 5; адв. Роман І. Смук, Шікаґо, Ілл., 5; о. Онуфрій Ковальський, Реймі, Па., 5; о. Іван Палій, Лорейн, Огайо, 5; о. Йосиф Желехівський, Пітсбурґ, Па., 2; Микола Давискиба, Бостон, Масс., 2; Катерина і Петро Ґрузінські, Бостон, Масс., 2; Василь Піндур і Петро Гаврилишин з Клівленд, О., по 2.50; Николай Кедьо, Клівленд, О., 2; а по $1: М. Сикута, М. Наконечний, о. Йосиф Профета і о. Степан Мусійчук. Юрій Коваль, ґросерник, зібрав і подарував на бенкет, ріжних річей до їдження на суму $106. Катерина Мураль подарувала бочку пива за $7.50. Пані А. Банась подарувала цвітів на столи за $5.

Всім складаємо щиру подяку.

О. Е. Малицький,
предсідник.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Два виступи Молодечого Хору.

Український Молодечий Хор під орудою п. Степана Марусевича, виступив минулої неділі двічі на Світовій Виставі. Перший виступ був пополудні в „Темпл оф Ріліджен", на концерті „Міжнародньої Музики", влаштованім заходами Інтернешел Інститут „(Ди Йонг Вімене Крісчен Асосієйшен" міста Ню Йорку). В програму концерту входили релігійні пісні й інші, головно старинні. Виступав чоловічий Шведський Хор, дуже добре підготований, але зо старшими голосами. Італійський мішаний хор співав релігійні пісні з XIII. століття. Вірменський хор виступив з старинними і мітольоґічними піснями, а поляки дали „Польський Радіовий Хор", що відспівав між іншим пісню „Над Прутом", яку заповіджено як „польську любовну пісню", а в програмі було подано, що це „стара народня пісня", аранжирована І. Воробкевичом. Міжнародній Хор з професіоналістів відспівав по одній французьку, фінську, латвійську й естонську пісню.

Український Молодечий Хор виступив з двома композиціями: „Покаяння" Веделя і „Коваль" (Франко - Гайворонський). Він був найчисленніший і відбивав від інших хорів чистотою голосів, вправністю і такою програмою, що дуже відбивала своєю якістю від того, що чулося з боку інших хорів. Це дуже добре відчула публика, бо не пощадила Українському Хорові заслужених, довготревалих оплесків.

Потім виступив ще Український Молодечий Хор на „Америкен Камон", беручи участь в „Бруклинс Фадерс Дей Селебрейшен". Тут говорили ріжні бесідники, духовники, конгресмени і т. п. на тему теперішних подій у світі, а також згадали і про того „працюючого вола", що зветься „Батьком". Хор відспівав „Шумить гудить дібровонька" (М. Гайворонського) і „Щедрик" (Леонтовича). Співали ще й інші хори. Але кожний міг переконатись, що таки всі, що там були, витали українську пісню з дійсним одушевленням. А були чужинці, бо українців майже не було. Хор остав на сцені на закінчення, щоб ще відспівати „Амеріка".

Молодь, що гуртується у тім хорі, разом зо своїм диригентом, може бути горда з того, що сповняє своє завдання, коли іде про поширення української пісні серед американців.

Вона її поширює. Її виступи культурні під кожним оглядом.

PRESS REPORTS ABOUT THE CONGRESS OF AMERICAN UKRAINIANS

YONKERS, N. Y.

Mrs. Kmetz to Attend Ukrainian Congress

Mrs. Annette Kmetz, national president of hte Ukrainian Women's League, will represent the Yonkers Branch at the United Ukrainian National Congress of America at the Washington Hotel, Washington, D. C., Friday. The Congress is the first of its kind to be held in America.

At a meeting of the Yonkers Branch Friday, Mrs. Rosalind Shutowich presented Mrs. Kmetz with a pen and pencil set in appreciation of her work.

("Herald-Statesman," Yonkers, N. Y., May 21, 1940)

* * *

UKRAINIANS MEET

Liberation For Homeland Discussed at Wasehington Gathering

Washington, D. C., May 24.—To continue their struggle for democracy in America, their adopted landfi and in Ukraine, their homeland, 1,000 Americans of Ukrainian descent, including a number from Niagara Falls, gathered here today to urge a policy on international relations looking toward liberation of and the guarantee of self-determination of Ukraine and of other nations as a prerequisite of mutual friendly relations between the countries of the world.

In announcing the meeting, leaders of the Ukrainian gathering stressed that "today it is possible to speak openly, freely and truthfully about such matters as the independence of Ukraine only in the United States and other democraties."

Senator Guffey and Davis, both of Pennsylvania, and Wagner, of New York, are among the scheduled speakers. Guests of honor include Senator Maloney of Connecticut; Pat Boland, of Scranton, Pa.; Congresswoman Caroline O'Day, of New York (at large); Congressamn Edward J. Hart, of Jersey City, N. J. The congress is led by the Ukrainian fraternal orders. There are more than a million citizens of the United States and Canada who are of Ukrainian birth.

("Gazette," Niagara Falls, N. Y., May 24, 1940)

* * *

DELEGATE GIVES REPORT ON UKRAINIAN CONGRESS

A report on the Ukrainjan Congress held during the past weekend in Washington, was given by Alex Anhel, delegate of the local Ukrainian congregation, at a meeting attended by more than 250 after his return here on Monday. The Congress was called to support the establishment of an independent Ukraine, without contravening American neutrality, and the delegates, who numbered about 800, reiterated their support of the United States in all necessary measures for national defense. The Congress was addressed by a number of senators and representatives, and was followed by a concert under direction of Alexander Koshetz.

("Herkimer Telegram," May 28, '40)

* * *

REP. HART HONOR GUEST OF UKRAINIAN GROUP

Washington, D. C.—Rep. Edward J. Hart, of Jersey City. Was a guest of honor yesterday at a meeting of the American-Ukrainian Congress called "to urge a policy of international relations looking toward liberation of and the guarantee of self-determination of Ukraine and of other nations as a prerequisite of mutual friendly relations among the countries of the world."

More that 1,000 Americans of Ukrainian descent, including many from Newark, attended.

("Star-Ledger," Newark, N. J., May 25, 1940)

* * *

UKRAINIAN CONGRESS

Washington, D. C., May 27.—Freedon for the Ukraine was the keynote of the Congress of Ukrainian Organizations of the United States here Friday, which was addressed by three residents of Jersey City and various Congressmen.

The Jersey City speakers were Nicholas Muraszko, president of the Ukrainian National Association; Stephan Shumeyko, editor of "The Ukrainian Weekly," an English language paper, and Dr. Luke Myshuha, editor of "Svoboda."

("Jersey Observer," Hoboken, N. J., May 27, 1940)

БУВШИЙ ЦІСАР ВІЛЬГЕЛЬМ, котрого мешкання на іміграції в Голяндії теж заняли німецькі війська.

ТАРЗАН, ч. 31. Відважний визов.

„Вломіться до середини і витягніть його звідтам!" закричав Скудер. Пірати почали розбивати двері.

Внутрі Тарзан знов домагався від Маріки, щоб дала йому своїх людей до боротьби з піратами, бо це їх одинокий вихід.

„Ні", хлипала дівчина. „Тебе можуть вбити". Нагло вона пустилась до дверей зо словами: „Я проситиму їх щоб нас помилували". Тарзан спинив її.

„Я не потребую помилування вд лайдаків", заговорив він. Тепер він добув ножа, щоб самому боротись, колиб цього було треба.